

dosarul nr. 2ra-1986/18

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (Judecător: Alexandru Negru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Judecători: G.Dașchevici, S.Gîrbu, L.Bulgac)

Î N C H E I E R E

10 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

având în componență sa:

Președintele completului,

judecător:

Svetlana Filincova

judecători:

Nicolae Craiu și Dumitru Visternicean

examinând admisibilitatea recursului declarat de Oleg Gheorghîță și Mariana Gheorghîță,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Întreprinderea cu Capital Străin „Total Leasing & Finance” Societate pe Acțiuni împotriva lui Oleg Gheorghîță și Mariana Gheorghîță cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei din 5 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Oleg Gheorghîță și Mariana Gheorghîță și menținută hotărârea din 3 aprilie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 6 iulie 2016, reclamanta Întreprinderea cu Capital Străin „Total Leasing & Finance” Societate pe Acțiuni (în continuare ÎCS „Total Leasing & Finance” SA) a depus cerere de chemare în judecată inițială împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Noi Trei” (în continuare SRL „Noi Trei”), Oleg Gheorghîță, Mariana Gheorghîță și Societății cu Răspundere Limitată „Gheorghîța Junior” (în continuare SRL „Gheorghîța Junior”), solicitând rezilierea anticipată a contractului de împrumut nr. 1860I-2014-NOI din 9 decembrie 2014 încheiat cu SRL „Noi Trei” SRL, încasarea în mod solidar din contul pârâților SRL „Noi Trei”, Oleg Gheorghîță, Mariana Gheorghîță, SRL „Gheorghîța Junior” în beneficiul său a datoriei aferente contractului de împrumut respectiv în sumă totală de 3015,35 Euro și a cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 1996,69 lei.

Pe parcursul examinării cauzei în fond, la 5 octombrie 2016 ÎCS „Total Leasing & Finance” SA a depus cerere de concretizare a cererii de chemare în

judecată inițială, concretizându-și prin prisma art. 212 Cod de procedură civilă cercul participanților la proces, adică prin cererea nouă reclamanta și-a îndreptat pretențiile doar împotriva lui Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu, indicând că în partea pretențiilor formulate în privința SRL „Noi Trei” și SRL „Gheorghiu Junior” renunță la acțiune (vol.I,f.d.67).

Ulterior, la 10 noiembrie 2016, ÎCS „Total Leasing & Finance” SA a depus o nouă cerere de concretizare a pretențiilor față de Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu, în motivarea căreia a indicat că la 9 decembrie 2014 a încheiat cu SRL „Noi Trei” contractul de împrumut nr. 1860I-2014-NOI, potrivit căruia i-a acordat ultimei un împrumut în sumă de 7 300 Euro, pe un termen de 24 luni.

În continuare, reclamanta a indicat că în baza prevederilor capitolului I din contractul de împrumut vizat, împrumutătorul s-a obligat să pună la dispoziția împrumutatului o sumă de bani, iar împrumutatul s-a obligat să restituie împrumutul și să plătească dobânda și alte plăți aferente, conform condițiilor contractului de împrumut sus-indicat.

Tot în aceeași zi – 9 decembrie 2014 și, respectiv ulterior, la 4 august 2015, în scopul garantării rambursării în termen a împrumutului și sumelor aferente, între ÎCS „Total Leasing & Finance” SA și fidejuserii Oleg Gheorghiu, Mariana Gheorghiu și SRL „Gheorghiu Junior” au fost încheiate contractele de fidejusiune nr. 579-NOI/GHEO-14, 580-NOI/GHEM-14 și 471-GHE/NOI-15, prin care a fost stabilită răspunderea solidară a părților.

A afirmat reclamanta că, la scadență SRL „Noi Trei” nu a executat integral obligațiunea asumată, nu a restituit integral împrumutul, dobânda restantă și penalitatea. Totodată, multiplele solicitări adresate părților, inclusiv prin pretențiile nr. 1805, 1806, 1807, 1808 din 29 decembrie 2015 și nr. 791, 792, 793, 794 din 23 iunie 2016 de a restitui în mod extrajudiciar sumele menționate nu s-au soldat cu succes, a fost depusă prezenta cerere de chemare în judecată.

A solicitat ÎCS „Total Leasing & Finance” SA, inclusiv în urma concretizării acțiunii, încasarea din contul lui Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu în beneficiul său a sumei de 1351,42 euro cu titlu de împrumut nerambursat, suma de 25,69 euro cu titlu de dobândă și suma de 159,5 euro cu titlu de penalitate, iar în total suma de 1536,61 euro și cheltuielile de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu (vol.I,f.d.70).

Prin încheierea din 20 februarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis cererea ÎCS „Total Leasing & Finance” SA privind renunțarea la acțiune în partea pretențiilor formulate față de SRL „Noi Trei” și SRL „Gheorghiu Junior”, cu dispunerea încetării cauzei civile în partea în care se referă la pretențiile formulate de reclamantă față de SRL „Noi Trei” și SRL „Gheorghiu Junior”. Totodată, s-au anulat măsurile de asigurare a acțiunii aplicate prin încheierea din 11 iulie 2016 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în partea referitoare la SRL „Noi Trei” și SRL „Gheorghiu Junior”.

Pe parcursul examinării cauzei în fond, până la începerea dezbaterilor judiciare, Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu au formulat acțiune reconvențională împotriva părților ÎCS „Total Leasing & Finance” SA, SRL „Noi Trei” (în proces de insolvență) și SRL „Gheorghiu Junior” (în proces de insolvență) (vol.I,f.d.104), însă în legătură cu nerespectarea procedurii prealabile stabilite prin acordul părților, cererea respectivă a fost restituită prin încheierea protocolară a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 27 martie 2017 (vol.I,f.d.111).

Prin hotărârea din 3 aprilie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată înaintată de către ÎCS „Total Leasing & Finance” SA a fost admisă integral, fiind dispusă încasarea în mod solidar din contul lui Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu în beneficiul ÎCS „Total Leasing & Finance” SA în valută națională potrivit cursului stabilit de Banca Națională a Moldovei la momentul executării suma de 1536,61 Euro cu titlu de datorie aferentă contractului de împrumut nr. 1860I-2014-NOI din 9 decembrie 2014 și suma de 1996,69 lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea acțiunii. Totodată, s-a mai dispus că din momentul devenirii definitive a hotărârii, sechestrul aplicat în baza încheierii nr. 2-3983/16 din 11 iulie 2016, în partea sumelor care exced quantumul sumelor încasate prin prezenta hotărâre adică - 1536,61 Euro și 1996,69 lei, urmează a fi ridicat, în rest, sechestrul urmează a fi menținut până la executarea hotărârii.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că în contradicție cu prevederile art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu nu au combătut afirmațiile reclamantei și nu au prezentat careva probe care să ateste executarea corespunzătoare a obligațiilor de achitare a ratelor la împrumut de către debitorul SRL „Noi Trei”, cu atât mai mult că nu au prezentat nici probe care să ateste executarea de către dâșii a obligațiilor respective.

În asemenea circumstanțe, prima instanță a reținut că la momentul emiterii hotărârii, SRL „Noi Trei” înregistra față de ÎCS „Total Leasing & Finance” SA, în baza contractului de împrumut nr.1860I-2014-NOI din 9 decembrie 2014, o datorie în sumă totală de 1536,61 Euro compusă din: suma de 1351,42 euro cu titlu de împrumut nerambursat, suma de 25,69 euro cu titlu de dobândă și suma de 159,5 euro cu titlu de penalitate.

În continuare, instanța de fond a menționat că nu poate fi reținută afirmația părților precum că acordul adițional nr. 1 din 19 august 2015, la contractul de împrumut sus-indicat, încheiat între părțile din litigiu ar constitui o novație și că încheierea acestuia ar echivala cu stingerea obligației principale. Or, după încheierea acordului respectiv, obligația a rămas aceeași, iar modificările vizau nesemnificativ modalitatea de executare a acestei obligații.

În aceeași ordine de idei, prima instanță a respins și argumentul părților privind stingerea obligației principale ca rezultat al renunțării reclamantei la pretenția formulată împotriva SRL „Noi Trei”, or, doar o executare

corespunzătoare a obligației are efectul stingerii obligației principale și implicit a obligațiilor secundare, condiție însă ce nu se atestă la caz.

În concluzie, prima instanță a constatat că celelalte argumentele invocate de către pârâții Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu nu constituie temei legal de respingere a acțiunii, motiv pentru care acțiunea a fost admisă integral (vol.I,f.d.132-135).

Prin decizia din 5 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu și menținută hotărârea din 3 aprilie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a concluzionat că prima instanță a examinat cauza sub toate aspectele, stabilind cu certitudine raportul juridic litigios, circumstanțele de fapt, caracteristicile raportului juridic litigios, legea materială ce guvernează raportul juridic. De asemenea, în cadrul judecării cauzei, instanța de judecată a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptul la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea a Drepturilor Omului.

Pe cale de consecință, instanța de apel a conchis că concluzia primei instanțe despre necesitatea admiterii integrale a acțiunii este justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă (vol.I,f.d.208-214).

Invocând netemeinicia și ilegalitatea deciziei și hotărârii sus-enunțate, la 5 iulie 2018 Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu, le-au contestat cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu remiterea cauzei la rejudecare, iar subsecvent cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea privind încasarea datoriei să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

În susținerea recursului s-a indicat că, la examinarea cauzei instanțele de judecată inferioare au interpretat eronat normele de drept material, nefiind constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei.

La fel s-a menționat că, la caz actele judecătorești sunt ilegale și neîntemeiate și care urmează a fi casate, or, în prezenta speță urmau a fi atrași și SRL „Noi Trei” și SRL „Gheorghiu Junior” (ambele în procese de insolvență) prin intermediul administratorilor insolvenței, deoarece sumele care au fost încasate în mod solidar din contul recurenților au fost datorate conform contractului de împrumut nr. nr.1860I-2014-NOI din 9 decembrie 2014, încheiat între ÎCS „Total Leasing & Finance” SA cu SRL „Noi Trei” (în proces de insolvență).

Suplimentar, s-a indicat că la 19 august 2015, a fost încheiat acordul adițional nr. 1, prin care părțile au înlocuit o Anexă cu o altă Anexă la contractul de împrumut sus-indicat.

În opinia recurenților, în rezultatul încheierii acordului adițional a fost înfăptuită o novație, or, pct. 1 din Acordul adițional nr. 1 la contractul de împrumut nr. 1860I-2014-NOI din 9 decembrie 2014 stabilește cu exactitate că Anexa nr. 1 la contractul de împrumut, în redacția din data de 9 decembrie 2014, se înlocuiește cu Anexa nr. 1, în redacția din data de 19 august 2015.

Cu referire la norma de drept material, recurenții și-au întemeiat pretențiile în baza art. 665 Cod civil, potrivit căruia obligația se stinge în baza înțelegerii dintre părți de a o înlocui cu o altă obligație (novație), cu excepția valorilor mobiliare, dacă art. 8 din Legea cu privire la contractele de garanție financiară nr. 184 din 22 iulie 2016 nu prevede altfel. Voința de a înlocui o obligație cu alta trebuie să fie stipulată expres. Stingerea obligației principale prin novație stinge și obligațiile accesorii dacă părțile nu au stipulat expres altfel.

Astfel, în virtutea înlocuirii, prin novație, a obligațiilor asigurate prin gaj și fidejusiune, gajul și fidejusiunile respective s-au stins pe deplin. Respectiv, orice plăți efectuate de fidejutori, precum și exercitarea dreptului de gaj sunt întemeiate pe obligații inexistente legal și urmează a fi recunoscute nule.

După stingerea prin novație la 19 august 2015 prin Acordul adițional nr. 1 la contractul de împrumut nr. 1860I-2014-NOI din 9 decembrie 2014, fidejusiunea, care este o obligație cu caracter accesoriu, s-a stins. Or, nu există în natură o convenție de prorogare/prelungire/reactualizare a obligațiilor fidejursorului.

Cu toate acestea, instanțele ierarhic inferioare greșit și neîntemeiat nu au găsit temeiuri pentru a constata o novație în raporturile dintre părțile din litigiu, aplicând eronat legea. Or, contractul produce nu numai efecte stipulate de către părți, dar și efecte care, conform naturii contractului, rezultă din lege, din uzanțe sau din principiul echității.

La caz, părțile au convenit a înlocui o obligație cu alta. Efectul explicit, nemijlocit, avut în vedere și expres fixat de părți este încetarea raporturilor juridice stabilite între părți conform anexei nr. 1 la contractul de împrumut din 9 decembrie 2014 și formarea unor relații juridice conform Anexei din 19 august 2015. Efectul implicit, rezultat din lege, al înlocuirii obligațiilor este stingerea drepturilor și obligațiilor accesorii.

Au mai indicat recurenții că, reclamanta a renunțat la acțiune în privința debitorului principal. Prin urmare, în cazul unei renunțări devin inconsecvente și lipsite de fundament cerințele față de fidejutor. Or, obligația fidejursorului poartă un caracter accesoriu față de obligația debitorului principal.

Astfel, renunțarea la acțiune contra debitorului principal urmează a fi interpretată ca exonerarea fidejursorilor de obligațiile lor.

În concluzie, potrivit recurenților, la caz există două argumente, unul de drept material (novația) și unul de drept procesual (renunțarea reclamantei la

acțiune față de debitorul principal) care exclude adoptarea la caz a unei soluții de admitere a acțiunii.

Necătând la aceasta, instanțele de judecată s-au eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, au examinat superficial circumstanțele cauzei, nu au intrat în esența litigiului și nu au apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâri neîntemeiate de admitere integrală a acțiunii (vol.II,f.d.3-7).

Prin urmare, anume aceste circumstanțe impun admiterea recursului, casarea deciziei și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri, sub aspectele sus – vizate.

La 21 august 2018 în adresa intimătei ÎCS „Total Leasing & Finance” SA a fost expediată copia recursului declarat de Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (vol.II,f.d.10), însă, intimata nu și-a exercitat dreptul procedural și nu a depus referință în termenul stabilit de lege, motiv pentru care admisibilitatea recursului s-a dispus în lipsa acesteia.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul înaintat de către Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu la 5 iulie 2017 (vol.II,f.d.3) este declarat în termen, având în vedere faptul că la dosar nu sunt date confirmative despre comunicarea recurențelor a deciziei integrale motivate din 5 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Examinând temeiurile recursului declarat de Oleg Gheorghiu și Mariana Gheorghiu, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul vizat urmează a fi declarat inadmisibil.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Oleg Gheorghită și Mariana Gheorghită nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de Oleg Gheorghită și Mariana Gheorghită se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995, hotărârea Nersesyanyan contra Armeniei din 19 ianuarie 2010).

Instanța de recurs mai reține că CtEDO, în jurisprudența sa, a constatat că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare, depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective. Trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile, care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Oleg Gheorghită și Mariana Gheorghită.

În conformitate cu art. 269-270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de către Oleg Gheorghită și Mariana Gheorghită, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecător:

Svetlana Filincova

judecători:

Nicolae Craiu

Dumitru Visternicean